

наші зусилля будуть спрямовані на розробку системи корекційно-розвивального впливу на дітей молодшого шкільного віку засобами ігрової терапії з метою формування у них вольових якостей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Выготский Л.С. Психология развития ребенка / Л.С. Выготский – М. : Эксмо, 2004. – 512с.
2. Гарбузов В. Практическая психотерапия, или как вернуть ребёнку и подростку уверенность в себе, истинное достоинство и здоровье / В. Гарбузов – СПб. : АО «Сфера», 1994. – 160 с.
3. Лэндрет Г.Л. Игровая терапия, искусство отношений / Г.Л. Лэндрет – М.: Институт практической психологии, 1998. – 368 с.

Ольга Склярова,
студентка 3 курсу
факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв
Наук. керівник: **М.І. Дорошенко,**
канд. психол.н., доцент (БДПУ)

САМОВИХОВАННЯ ЯК ФАКТОР РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ ПІДЛІТКА

Актуальність роботи. У наш час зростає інтерес і увага до проблеми процесу самовиховання підлітків як фактора розвитку особистості. Сенситивний період для самовиховання починається в підлітковому віці. Основну роль в цьому процесі відіграє виховання в школі.

Поняття виховання і самовиховання є тотожними і мають однакову мету. Виховання неможливе без присутності самовиховання учня, але і самовиховання підлітка є проблематичним без педагогічного виховання.

У сучасній науці зібрано фактичний матеріал, що дозволяє проникнути в суть процесу самовиховання. Механізм самовиховання має такі особливості: підліток вибирає ідеали відповідно до суспільних критеріїв, цілей, готується до життя в суспільстві, удосконалюється в колективній діяльності.

Головним виховним завданням у правильному самовихованні є формування тих позитивних якостей, від яких залежить вирішення зазначених суперечностей, і приведення в дію таких факторів, як зовнішній і внутрішній вплив.

Потреба в самовихованні є вищою формою розвитку особистості. Вона не виникає одночасно у всіх учнів одного і того ж віку, особливо якщо особистість не підготовлена до сприйняття пропонованих вимог.

Дослідженнями цієї проблеми займалися такі відомі педагоги і психологи, як Ю. Бабанський, Я. Коломінський, А. Кочетов, А. Мудрик, Р. Немов, А. Реан, Л. Рувінський та інші, які визначали, що самовиховання займає провідну роль у формуванні особистості.

Мета дослідження. Проаналізувати відношення підлітків до самовиховання; продіагностувати рівень їх самовиховання; розробити

рекомендації для вчителів і учнів щодо самовиховання.

Методи дослідження. Для того, щоб дізнатись ставлення підлітків до самовиховання, було використано соціальний опитувальник «Самовиховання: за і проти». Потім учням було запропоновано заповнити анкету «Що я знаю про самовиховання» для виявлення рівня їх знань про самовиховання як процес, що формує особистість.

Вибір анкетування як методу дослідження був обумовлений тим, що усунення інтерв'юера формує в опитуваних відчуття більшої анонімності й тому це призводить до максимально щирих відповідей.

Анкета «Що я знаю про самовиховання» включає поряд з відкритими питаннями методику «незакінчених речень».

Сутність дослідження. У дослідженні брали участь 20 учнів (12 хлопчиків і 8 дівчаток) віком 13 років.

Опитувальник «Самовиховання: за і проти» показав такі результати, що лише незначний відсоток підлітків – 45% займається процесом самовиховання, але великий відсоток – 55% учасників проявили інтерес і хотіли б більше дізнатися про правильність самовиховання.

Після обробки анкети «Що я знаю про самовиховання» було досліджено, що на питання «Що заважає Вам займатися самовихованням?» підлітки давали такі відповіді: мінливий настрій, забудькуватість, неухважність, лінь, нестійкість характеру, упертість, недостатність часу. Але були і такі, які не могли дати точної відповіді, тому що самі не знають точної причини.

На питання про якості, які учасники дослідження хотіли б виробити в собі, були отримані такі результати: стриманість, хоробрість, сила волі, серйозність, стійкість, емпатійність, працьовитість, пунктуальність.

Підлітки усвідомлюють потребу в самовихованні, розуміють, що людина сама створює себе, сама є творцем свого характеру.

Висновки. Дані показують, що всі підлітки аналізують свій характер, свою діяльність, поведінку, але не всі готові прикладати певні зусилля, щоб щось змінити. Тому учнів слід вчити спостерігати за собою, об'єктивно аналізувати свою діяльність і вчинки, помічати позитивні зміни і підтримувати прагнення до самовиховання.

Керівник повинен допомагати учням ставити посильні само завдання в наступних сферах: розвиток вольових якостей (витримка, рішучість), освоєння спеціальних навичок, розвиток навичок планування своїх справ. Самовиховання допоможе підлітку боротись з лінню та здолати негативні звички, бачити де потрібно самовдосконалюватись, а де потрібно обрати інший шлях свого розвитку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Вікова та педагогічна психологія : навч. посіб. / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2014. – 416 с.
2. Власова О. І. Педагогічна психологія : навч. посіб. / О. І. Власова. – К. : Либідь, 2005. – 400 с.
3. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) : навч. посіб. / В. П. Кутішенко. – К. : Центр навчальної літератури, 2016. – 128 с.